

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилук С. В. *С.В.Г*

Протокол № 6 від «20» лютого 2019 р.

№820022019

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

Етика соціального працівника

(назва дисципліни)

підготовки бакалавр

(назва освітнього ступеня)

спеціальності 231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності)

освітньої програми (спеціалізації) Соціальна робота

(шифр і назва освітньої програми)

Програма навчальної дисципліни «Етика соціального працівника» підготовки бакалавра, галузі знань «23 Соціальна робота», спеціальності «231 Соціальна робота», за освітньою програмою «Соціальна робота», 23.01.2019 р. – 12 с.

Розробник: Сушик Н. С., доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент: Заремба Л. В., доцент кафедри педагогіки, кандидат педагогічних наук, доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 11 від 31 січня 2019 р.

Завідувач кафедри: Гусак П.М.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

протокол № 6 від 31 січня 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету Антонюк В.З.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Характеристика навчальної дисципліни «Етика соціального працівника» для денної форми навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	«23 Соціальна робота», «231 Соціальна робота», «Соціальна робота», «бакалавр»	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 120 год. / 4 кредити		Рік навчання 3 курс
		Семестр 6-ий
ІНДЗ: є		Лекції 30 год.
		Практичні (семінарські) 22 год.
		Самостійна робота 60 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: екзамен	

2. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Етика соціального працівника» є сформувати етичну компетентність майбутніх соціальних працівників.

Завданнями навчальної дисципліни «Етика соціального працівника» є сформувати:

- 1) систему моральних цінностей, ціннісних орієнтацій, почуттів, переконань, знань з етики та деонтології соціальної роботи;
- 2) мотивацію до здійснення етичних професійних дій, направлених на благополуччя особи, сім'ї, громади, спільноти, суспільства;
- 3) уміння і навички застосовувати етичні стандарти поведінки в соціальній роботі;
- 4) готовність і здатність реалізувати етичні принципи та норми етичної поведінки відповідно до професійних обов'язків, функцій, завдань.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни «Етика соціального працівника» із теорією та технологіями соціальної роботи, соціальною педагогікою, конфліктологією.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати професійні завдання й етичні проблеми в соціальній роботі.

Загальні компетентності (ЗК):

1. Здатність аналізувати інформацію, оцінювати можливості її використання в професійній діяльності.
2. Здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу.
3. Здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність).
4. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, партнерство.

Фахові компетентності (ФК):

1. Здатність прогнозувати та оцінювати результати соціальної роботи на основі дотримання етичних стандартів.
2. Здатність застосовувати етичні принципи та норми етичної поведінки в різних сферах соціальної роботи.
3. Здатність приймати етичне рішення в соціальній роботі.
4. Здатність ефективно розв'язувати етичні проблеми у різних соціальних ситуаціях.
5. Здатність брати на себе відповідальність за прийняті етичні рішення та їх виконання.

6. Здатність співпрацювати з різними партнерами в групі та команді, виконувати різні ролі й функції в колективі, проявляти ініціативу, підтримувати та керувати власними взаєминами з іншими фахівцями.

7. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів професійної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Етичні стандарти поведінки соціального працівника

Тема 1. Етична компетентність соціального працівника

Кваліфікаційна характеристика соціального працівника. Сутність, структура, зміст етичної компетентності соціального працівника. Компоненти етичної компетентності соціального працівника: когнітивно-ціннісний, емоційно-мотиваційний, практично-діяльнісний, рефлексивно-результативний. Рівні сформованості етичної компетентності соціального працівника: високий, середній, низький.

Тема 2. Етика соціальної роботи

Причини етичної регламентації діяльності соціального працівника. Етика соціальної роботи – відносно самостійний розділ етичної науки: об'єкт, предмет, мета, завдання. Основні категорії етики соціальної роботи: мораль, моральна свідомість, моральні відносини, моральна поведінка, професійний обов'язок, професійна відповідальність. Основні функції етики соціальної роботи.

Тема 3. Етика соціальної роботи: міжнародні принципи та стандарти

Етичні принципи в соціальній роботі. Основні види інтересів у соціальній роботі. Основні стандарти етичної поведінки соціального працівника. Стандарти етичної поведінки соціального працівника стосовно клієнтів. Стандарти взаємовідносин соціального працівника з агентствами й організаціями. Стандарти етичної поведінки соціального працівника у відносинах з колегами. Стандарти етичної поведінки соціального працівника стосовно професії.

Тема 4. Кодекс етики соціального працівника

Поняття про кодекс етики соціального працівника. Функції етичного кодексу соціального працівника. Основні джерела формування етичних норм соціальної роботи. Вимоги до етичного кодексу соціального працівника. Етичний кодекс соціального працівника як нормативна система: загальна характеристика.

Тема 5. Етичні аспекти деяких видів діяльності соціального працівника

Етичні аспекти досліджень у соціальній роботі. Принципи надання соціальних послуг та вимоги до роботи з отримувачами соціальних послуг. Зміст та етапи надання соціальних послуг соціальним працівником. Етичні аспекти взаємодії соціального працівника з клієнтом у процесі надання соціальних послуг.

Тема 6. Деонтологія окремих видів взаємодії в соціальній роботі

Поняття про деонтологію соціальної роботи. Відповідальність і обов'язок соціального працівника перед суспільством і державою. Відповідальність і обов'язок соціального працівника перед професією. Відповідальність і обов'язок соціального працівника перед колективом. Відповідальність і обов'язок соціального працівника перед клієнтом і його близькими. Відповідальність і обов'язок соціального працівника перед самим собою.

Змістовий модуль 2. Етика та спілкування соціального працівника

Тема 7. Спілкування як професійно-етичний феномен соціального працівника

Поняття, особливості, функції, види спілкування. Сутність, особливості діалогічного спілкування соціального працівника. Структура спілкування соціального працівника. Характеристика стилів спілкування соціального працівника. Методика формування індивідуального стилю спілкування. Прийоми, які забезпечують ефективність спілкування соціального працівника.

Тема 8. Активне слухання соціального працівника

Роль активного слухання в спілкуванні соціального працівника. Типи слухачів у спілкуванні. Характеристика видів активного слухання: рефлексивне і нерефлексивне. Прийоми активного слухання (з'ясування, перефразування, резюмування, відображення почуттів, формулювання запитань і відповідей) та умови їх ефективного використання. Рекомендації для оволодіння вміннями, навиками активного слухання.

Тема 9. Невербальні засоби спілкування соціального працівника

Характеристика невербальних засобів спілкування. Міміка людини. Пантоміміка людини: жести, постава, хода. Класифікація та характеристика жестів залежно від їх призначення. Типи постави людини. Типи ходи людини. Дистанція (просторова організація) спілкування.

Тема 10. Бар'єри в спілкуванні соціального працівника

Контакт у спілкуванні соціального працівника. Характеристика позицій у спілкуванні. Чинники, які сприяють або протидіють оптимальній взаємодії. Бар'єри в спілкуванні соціального працівника. Види бар'єрів (соціальний, психологічний, фізичний, естетичний, смисловий) та їх характеристика. Малоефективні моделі спілкування. Методика контактної взаємодії як ефективний спосіб подолання бар'єрів у спілкуванні.

Тема 11. Конфлікти в діяльності соціального працівника

Сутність і причини виникнення конфліктів у діяльності соціального працівника. Види конфліктів. Характеристика стратегій розв'язання конфліктів: конкуренція або суперництво, співробітництво, компроміс, уникнення, пристосування. Професійно-етичні вимоги і норми діяльності соціального працівника в умовах конфлікту.

Тема 12. Майстерність соціального працівника в керуванні самопочуттям

Сутність емоцій та почуттів соціального працівника. Етапи виникнення емоцій і почуттів. Причини виникнення стресових ситуацій у діяльності соціального працівника. Професійне вигорання соціального працівника. Рекомендації щодо профілактики професійного вигорання соціального працівника.

Структура навчальної дисципліни для денної форми навчання представляється у вигляді таблиці 3.

Таблиця 3

Структура навчальної дисципліни «Етика соціального працівника» для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек- ції	Практ. занят.	Сам. роб.	Консу- льтації
Змістовий модуль 1. Етичні стандарти поведінки соціального працівника					
Тема 1. Етична компетентність соціального працівника	7	2	–	5	–
Тема 2. Етика соціальної роботи	7	2	–	5	–
Тема 3. Етика соціальної роботи: міжнародні принципи та стандарти	9	2	2	5	–
Тема 4. Кодекс етики соціального працівника	10	2	2	5	1
Тема 5. Етичні аспекти деяких видів діяльності соціального працівника	10	2	2	5	1
Тема 6. Деонтологія окремих видів взаємодії в соціальній роботі	9	2	2	5	–
Разом за модулем 1	52	12	8	30	2
Змістовий модуль 2. Етика та спілкування соціального працівника					
Тема 7. Спілкування як професійно-етичний феномен соціального працівника	10	2	2	5	1
Тема 8. Активне слухання соціального	10	2	2	5	1

працівника					
Тема 9. Невербальні засоби спілкування соціального працівника	12	2	4	5	1
Тема 10. Бар'єри в спілкуванні соціального працівника	12	4	2	5	1
Тема 11. Конфлікти в діяльності соціального працівника	12	4	2	5	1
Тема 12. Майстерність соціального працівника в керуванні самопочуттям	12	4	2	5	1
Разом за модулем 2	68	18	14	30	6
Всього годин:	120	30	22	60	8

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Скласти глосарій основних понять з навчальної дисципліни «Етика соціального працівника» за алфавітом: етика соціальної роботи, соціальний працівник, етичний кодекс соціального працівника, етичний принцип соціальної роботи, норми етичної поведінки соціального працівника, мораль, моральна свідомість, моральні відносини, моральна поведінка, моральна дія, професійний обов'язок, професійна відповідальність, деонтологія соціальної роботи, спілкування соціального працівника, активне слухання, невербальні засоби спілкування, міміка, пантоміміка, дистанція (просторова організація) спілкування, бар'єр у спілкуванні, конфлікт, емоція, почуття, самопочуття соціального працівника, стрес, професійне вигорання соціального працівника.

2. Зробити категоріальний аналіз основних понять з навчальної дисципліни «Етика соціального працівника»: етика соціальної роботи, етичний кодекс соціального працівника, етичний принцип соціальної роботи, норми етичної поведінки соціального працівника, професійний обов'язок, професійна відповідальність, професійне вигорання соціального працівника.

6. ВИДИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ): є

Визначити цільові групи клієнтів в професійній діяльності соціальних працівників та ознайомитися з принципами, змістом, етапами надання соціальних послуг згідно з переліком Державних стандартів соціальних послуг:

1. Державний стандарт **соціальної послуги профілактики** (наказ Міністерства соціальної політики України від 10.09.2015 № 912) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-15>

2. Стандарт **надання послуг із соціальної профілактики торгівлі людьми** (наказ Міністерства соціальної політики України 30.07.2013 № 458) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1327-13>

3. Стандарт **надання соціальних послуг особам, які постраждали від торгівлі людьми** (наказ Міністерства соціальної політики України від 30.07.2013 № 458) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1328-13#n4>

4. Стандарт **надання соціальних послуг із соціальної інтеграції та реінтеграції дітей, які постраждали від торгівлі людьми** (наказ Міністерства соціальної політики України від 30.07.2013 № 458) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1329-13#n4>

5. Державний стандарт **соціальної послуги соціальної інтеграції випускників інтернатних закладів (установ)** (наказ Міністерства соціальної політики України від 29.06.2016 № 1067) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1367-16>

6. Державний стандарт **соціальної адаптації** (наказ Міністерства соціальної політики України від 18.05.2015 № 514) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0665-15>

7. Примірний галузевий стандарт надання соціальних послуг з соціальної адаптації учнів та випускників закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа (наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 21.12.2009 № 4389) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v4389712-09>
8. Державний стандарт соціальної послуги консультування (наказ Міністерства соціальної політики України від 02.07.2015 № 678) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15>
9. Державний стандарт соціальної послуги представництва інтересів (наказ Міністерства соціальної політики України від 30.12.2015 № 1261) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0127-16>
10. Державний стандарт кризового та екстреного втручання (наказ Міністерства соціальної політики України від 01.07.2016 № 716) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-16>
11. Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації) (наказ Міністерства соціальної політики України від 17.08.2016 № 892) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16>
12. Державний стандарт соціальної послуги соціального супроводу при працевлаштуванні та на робочому місці (наказ Міністерства соціальної політики України від 21.09.2016 № 1044) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1359-16?lang=ru>
13. Державний стандарт соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах (наказ Міністерства соціальної політики України від 31.03.2016 № 318) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-16>
14. Державний стандарт соціального супроводу сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (наказ Міністерства соціальної політики України від 11.08.2017 № 1307) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1089-17>
15. Державний стандарт догляду вдома (наказ Міністерства соціальної політики України від 13.11.2013 № 760) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1990-13>
16. Державний стандарт денного догляду (наказ Міністерства соціальної політики України від 30.07.2013 № 452) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1363-13>
17. Державний стандарт паліативного догляду (наказ Міністерства соціальної політики України від 29.01.2016 № 58) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0247-16>
18. Державний стандарт стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності (наказ Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0432-16>
19. Державний стандарт соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб (наказ Міністерства соціальної політики України від 19.09.2013 № 596) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1671-13>
20. Державний стандарт надання притулку бездомним особам (наказ Міністерства соціальної політики України від 13.08.2013 № 495) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1447-13>
21. Державний стандарт підтриманого проживання бездомних осіб (наказ Міністерства соціальної політики України від 03.04.2015 № 372) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0458-15>

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Форми оцінювання: усне опитування у вигляді мультимедійного представлення розробленого за темами проєктів, модульна контрольна робота, підсумкове тестування.

Таблиця 6.1

Розподіл балів з навчальної дисципліни «Етика соціального працівника» для денної форми навчання

Поточний контроль (маx = 40 балів)										Модульний контроль (маx = 60 балів)		Загальна кількість балів	
Модуль 1										Модуль 2	Модуль 3		
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	100
T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	7	30	30	
3	3	3	3	3	3	6	3	3	3				

Таблиця 6.2

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 - 74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Арсенина О. В. Этические основы социальной работы : курс лекций / О. В. Арсенина ; Владим. гос. ун-т им. А. Г. и Н. Г. Столетовых. – Владимир : Изд-во ВлГУ, 2014. – 72 с.
2. Байдарова О. О. Рефлексивні компоненти взаємодії соціального працівника і клієнта у процесі соціального втручання / О. О. Байдарова // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – № 4. – С. 4–9.
3. Бодрик Н. Конструктивні форми взаємодії у міжособистісному спілкуванні / Н. Бодрик // Психолог. – 2008. – № 5. – С. 7–10.
4. Борисова Н. Розвиток навичок емоційної саморегуляції: тренінгова програма / Н. Борисова // Психолог. – 2008. – № 10. – С. 21–24.
5. Васюта О. І. Професійне становлення фахівця із соціальної роботи / О. І. Васюта (Тополь) // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 2010. – Серія «Педагогічні науки». – С. 122–125.
6. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. / Н. П. Волкова. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – 256 с.

7. Горбунова В. В. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень / В. В. Горбунова // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – № 3. – С. 18–23.
8. Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації), затверджено Наказ Міністерства соціальної політики України 17.08.2016 № 892 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16>
9. Джонсон, Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування / Джонсон, Девід В. – К.: Академія, 2003. – 288 с.
10. Діловий етикет. Етикет ділового спілкування / автор-укладач: І. Афанасьєв. – К.: Альтерпрес, 2003. – С. 171-184.
11. Документ міжнародної асоціації шкіл соціальної роботи щодо досліджень у соціальній роботі // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. – 2017. – № 3. – С. 93–94.
12. Етика соціального працівника // Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін.; за заг. ред.: І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – С. 234–255.
13. Етика соціальної роботи // Сімейно орієнтована соціальна робота: практичні аспекти. Конспект лекцій / за заг. ред. В. О. Кузьмінського, С. С. Лукашова. – К.: Молодь, 2010. – С. 27–46.
14. Етичний кодекс працівників виконавчих органів Луцької міської ради [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.lutskrada.gov.ua/pages/etychnyi-kodeks>
15. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 09.09.2005 р. № 1965 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05>
16. Етичні засади проведення соціальних досліджень серед дітей в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.unicef.org/ukraine/ukr/ethnic_principles.pdf
17. Жевакіна Н. В. Особливості виникнення і перебігу конфліктів у соціальній роботі / Н. В. Жевакіна // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2014. – № 4 (287). – С. 31–37.
18. Задіранова Г. В. Тренінг формування професійної успішності майбутніх педагогів / Г. В. Задіранова // Практична психологія та соціальна робота. – 2012. – № 4. – С. 21–32.
19. Зайченко І. В. Етика соціальної роботи [Текст] : навч. посібник для студ. ВНЗ спец. «Соціальна робота» / І. В. Зайченко ; Чернігівський держ. ін-т права, соціальних технологій та праці. – Чернігів : [б.в.], 2008. – 274 с.
20. Закон України «Про соціальні послуги» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 45. – ст. 358. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-15>
21. Зверева І. Д. Етичний кодекс соціальних працівників України: від ідеї до впровадження / І. Д. Зверева // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – № 9-10. – С. 81–87.
22. Зверева І. Д. Норми практики соціальної роботи Канадської Асоціації соціальних працівників / І. Д. Зверева // Практична психологія та соціальна робота. – 1998. – № 9. – С. 2–4.
23. Зозуляк-Случик Р. В. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч. посіб. / Р. В. Зозуляк-Случик, Б. І. Ковбас; МОНМС України, Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. - Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2011. – 212 с.
24. Иванова, О. А. Конфликтология в социальной работе : учебник и практикум для академического бакалавриата / О. А. Иванова, Н. Н. Суртаева. – М. : Издательство Юрайт, 2015. – 282 с.
25. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: навч.-метод. комплекс / під заг. ред. І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петровича – К.: Фенікс, 2007. – С. 21–23.
26. Іщук С. В. Етика соціальної роботи: опорні конспекти / С. В. Іщук. – Тернопіль: ТДПУ, 2003. – 108 с.
27. Кваліфікаційна характеристика «соціальний працівник», затверджено наказом Міністерства праці та соціальної політики України 24.07.2006 № 274 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0274203-06>

28. Карпенко Н. В. Норми професійної етики для розробників і користувачів психодіагностичних методик / Н. В. Карпенко // Психологічна газета. – 2006. – № 2(50). – С. 16–18.
29. Компетентность в деловом общении : практическое пособие для лидеров общественных организаций / Л. Валовая, М. Варбан, А. Довбах. – К. : [б.в.], 2012. – 124 с.
30. Краснова Н. П. Етика ставлення соціального педагога до своєї праці / Н. П. Краснова // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2009. – № 4. – С. 84–92.
31. Краснова Н. П. Етичні відносини між соціальним педагогом та педагогічним колективом у навчальному закладі / Н. П. Краснова // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2010. – №3. – С. 85–93.
32. Краснова Н. П. Причини конфліктів у діловому спілкуванні / Краснова Н. П. // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2013. – № 1. – С. 18–26.
33. Лаврецький Р. В. Професійна етика соціального працівника в сучасній Польщі / Р. В. Лаврецький, М. Я. Нагірняк // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2013. – № 3-4. – С. 177–185.
34. Маргулян І. Тренінг особистісного зростання: для молодих педагогів / І. Маргулян // Психолог. – 2008. – № 17. – С. 18–27.
35. Маслей О. Подолання страху публічного виступу : тренінг для педагогів / О. Маслей // Соціальний педагог. – 2011. – № 6. – С. 34 – 38.
36. Матійків І. М. Тренінг емоційної компетентності: навч.-метод. посібник / автор І. М. Матійків – К.: Педагогічна думка, 2012. – 112 с.
37. Махова Н. П. Профессионально-этические основы социальной работы: учебное пособие / Н. П. Махова, В. А. Филатов. – Омск: Изд-во ОмГТУ, 2003. – 90 с.
38. Медведева Г. П. Этика социальной работы: учеб. пособ. / Г. П. Медведева. – М.: ВЛАДОС, 1999. – 208 с.
39. Медведева Г. П. Профессионально-этические основы социальной работы: учебник для студ. высш. учеб.заведений / Г. П. Медведева. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 272 с.
40. Олійник К. С. Професійна етика та спілкування в соціальній роботі / К. С. Олійник // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. – 2014. – Вип. 33. – С. 126–128.
41. Павлютенков Є. М. Конфлікти: сутність і подолання. Стрес у педагогічній діяльності: методичний посібник / Є. М. Павлютенков, В. В. Крижко, В. Ф. Калошин. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 224 с.
42. Політка якості Луцької міської ради [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.lutskrada.gov.ua/pages/polityka-iakosti>
43. Професійна компетентність фахівців із соціальної роботи щодо підтримки вразливих сімей з дітьми // Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. – К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. – С. 65–110.
44. Рибалка С. В. Мова міміки, поглядів, жестів / С. В. Рибалка. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2006. – 224 с.
45. Сесія 4. Збір інформації про сім'ю, етичні норми в роботі соціального педагога // Право дитини на сім'ю. Тренінговий курс для спеціалістів соціальної сфери / автори упорядники: С. Ю. Буров, Т. В. Війцях, Є. В. Дубровська та ін.; за заг. ред. Г. М. Лактіонової. – К.: [б.в.], 2007. – С. 389–393.
46. Синдром вигорання / виснаження. Причини та симптоми синдрому вигорання / виснаження. Шляхи профілактики професійного вигорання // Запобігання інституціоналізації дітей раннього віку. Інноваційні технології соціальної роботи з профілактики відмов від новонароджених дітей: метод. посібн. / за заг. ред. І. Д. Зверевої, Ж. В. Петрочко. – К.: Століття, 2008. – С. 227–230.
47. Слюсаренко Н. В. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч.-метод. посіб. / Н. В. Слюсаренко, Н. В. Султанова. – Херсон : Херсон. акад. неперерв. освіти, 2012. – 159 с.

48. Спіріна Т. П. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч.-метод. посіб. / Т. П. Спіріна ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Ін-т людини. – Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 203 с.

49. Спіріна Т. П. Формування етичних засад професійної діяльності майбутніх соціальних працівників / Т. П. Спіріна // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : зб. наук. пр. / за ред. : В. С. Курило, С. Я. Харченко, С. В. Харченко. – Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014. – С. 121–132.

50. Сушик Н. С. Емпатійність як професійно значуща якість соціальних педагогів / Н. С. Сушик // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки : [зб. наук. праць]. Сер.: Педагогічні науки. – 2011. – № 17. – С. 135–139.

51. Сушик Н. С. Сутність, зміст, структура комунікативної компетентності майбутнього соціального педагога / Н. С. Сушик // Науковий вісник ВНУ ім. Л. Українки : [зб. наук. праць]. Сер.: Педагогічні науки. – 2010. – № 23. – С. 250 – 253.

52. Сушик Н. С. Сутність, структура, зміст етичної компетентності фахівців із соціальної роботи / Н. С. Сушик // Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (31 травня – 1 червня 2018 р.) / А. В. Лякішева (заг. ред.), П. М. Гусак, І. Б. Кузава та ін. – у 2 т. – Т. 2 (М-Я). – Луцьк: ФОП Покора І. О., 2018. – С. 165–169.

53. Тесленко В. Формування спеціальної етичної компетентності соціальних та педагогічних працівників для здійснення соціально-педагогічної підтримки дітей з обмеженими можливостями / В. Тесленко // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2005. – № 3. – С. 78–84.

54. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання : навч. посіб. / В. М. Федорчук – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 250 с.

55. Філімончук А. Бар'єри спілкування у повсякденному житті / А. Філімончук // Психолог. – 2008. – № 37. – С. 13–17.

56. Харченко Л. П. Етика ділового спілкування соціального педагога / Л. П. Харченко // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2010. – № 3. – С. 94–100.

57. Харченко С. Я. Професійна етика соціального педагога : навч.-метод. посібник / С. Я. Харченко [та ін.]. – Луганськ : ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка», 2009. – 563 с.

58. Шеремет О. Вийдемо зі стресу разом: соціально-психологічний тренінг / О. Шеремет // Психолог. – 2007. – № 23/24. – С. 17–32.

59. Ярская-Смирнова Е. Профессиональная этика социальной работы / Е. Ярская-Смирнова. – М.: Ключ, 1998. – 96 с.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

Перелік питань до екзамену

1. Кваліфікаційна характеристика соціального працівника.
2. Сутність і структура етичної компетентності соціального працівника.
3. Зміст і рівні сформованості етичної компетентності соціального працівника.
4. Причини етичної регламентації діяльності соціального працівника.
5. Етика соціальної роботи – відносно самостійний розділ етичної науки: об'єкт, предмет, мета, завдання.
6. Основні категорії етики соціальної роботи: мораль, моральна свідомість, моральні відносини, моральна поведінка, професійний обов'язок, професійна відповідальність.
7. Основні функції етики соціальної роботи.
8. Основні види інтересів у соціальній роботі.
9. Поняття про кодекс етики соціального працівника.
10. Функції етичного кодексу соціального працівника.
11. Основні джерела формування етичних норм соціальної роботи.
12. Вимоги до етичного кодексу соціального працівника.
13. Етичний кодекс соціального працівника як нормативна система.

14. Етичні принципи діяльності соціальних працівників України.
15. Норми етичної поведінки соціальних працівників стосовно професії.
16. Норми етичної поведінки соціальних працівників стосовно колег.
17. Норми етичної поведінки соціальних працівників стосовно клієнтів.
18. Норми етичної поведінки соціальних працівників стосовно взаємодіючих організацій.
19. Етичні аспекти досліджень у соціальній роботі.
20. Принципи надання та вимоги до роботи з отримувачами соціальних послуг згідно з переліком Державних стандартів соціальних послуг.
21. Зміст надання соціальних послуг соціальним працівником згідно з переліком Державних стандартів соціальних послуг.
22. Етапи надання соціальних послуг соціальним працівником.
23. Етичні аспекти взаємодії соціального працівника з клієнтом у процесі надання соціальних послуг.
24. Поняття про деонтологію соціальної роботи.
25. Відповідальність і обов'язок соціального працівника перед суспільством і державою.
26. Відповідальність і обов'язок соціального працівника перед професією.
27. Відповідальність і обов'язок соціального працівника перед колективом.
28. Відповідальність і обов'язок соціального працівника перед клієнтом і його близькими.
29. Відповідальність і обов'язок соціального працівника перед самим собою.
30. Поняття, особливості, функції, види спілкування соціального працівника.
31. Сутність, особливості діалогічного спілкування соціального працівника.
32. Структура спілкування соціального працівника.
33. Характеристика стилів спілкування соціального працівника.
34. Прийоми, які забезпечують ефективність спілкування соціального працівника.
35. Методика формування індивідуального стилю спілкування соціального працівника.
36. Сутність і значення активного слухання в спілкуванні соціального працівника.
37. Типи слухачів у спілкуванні.
38. Характеристика видів активного слухання: рефлексивне і нерефлексивне.
39. Прийоми активного слухання (з'ясування, перефразування, резюмування, відображення почуттів, формулювання запитань і відповідей), умови їх ефективного використання.
40. Рекомендації для оволодіння вміннями, навиками активного слухання.
41. Характеристика невербальних засобів спілкування: міміка, пантоміміка людини.
42. Пантоміміка людини: жести, постава, хода.
43. Класифікація та характеристика жестів залежно від їх призначення.
44. Сутність і види дистанції (просторової організації) спілкування.
45. Контакт у спілкуванні соціального працівника.
46. Характеристика позицій у спілкуванні.
47. Чинники, які сприяють або протидіють ефективній взаємодії соціального працівника.
48. Сутність, види, характеристика бар'єрів (соціальний, психологічний, фізичний, естетичний, смисловий) в спілкуванні соціального працівника.
49. Малоефективні моделі спілкування.
50. Методика контактної взаємодії як ефективний спосіб подолання бар'єрів у спілкуванні.
51. Сутність, причини виникнення, види конфліктів у діяльності соціального працівника.
52. Характеристика стратегій розв'язання конфліктів: конкуренція або суперництво, співробітництво, компроміс, уникнення, пристосування.
53. Етичні норми діяльності соціального працівника в умовах конфлікту.
54. Сутність та етапи виникнення емоцій і почуттів соціального працівника.
55. Причини виникнення стресових ситуацій у діяльності соціального працівника.
56. Сутність, ознаки, причини професійного вигорання соціального працівника.
57. Методи саморегуляції самопочуття соціального працівника.
58. Рекомендації щодо профілактики професійного вигорання соціального працівника.